

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ"
для студентів усіх спеціальностей
усіх форм навчання**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016**

УДК 347.771.78(07.034)

Р 58

Затверджено на засіданні кафедри туризму.

Протокол № 12 від 30.03.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач О. О. Ястремська

Р 58 **Робоча** програма навчальної дисципліни "Інтелектуальна власність" для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. О. О. Ястремська. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 59 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за темами, вміщено плани лекцій і семінарських (практичних) занять, роботи для закріплення знань та критерії оцінювання студентів.

Рекомендовано для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання.

УДК 347.771.78(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2016

Вступ

В умовах всеосяжної інтелектуалізації економіки інформація та знання перетворюються на рушійну силу інноваційного розвитку суспільства, творча розумова активність набуває статусу пріоритетної стратегічної діяльності, а проблеми стимулюванні та захисту інтелектуальної власності стають першочерговими як для окремих держав, так і для світової спільноти в цілому. Загально визнано, що інноваційна модель розвитку ґрунтується на ефективному використанні інтелектуального потенціалу, широкомасштабному впровадженні в господарський обіг продуктів інтелектуальної праці, зростанні масштабів обороту інтелектуальної власності, цілеспрямованому та системному відтворенні наукоємних галузей, які формують ядро новітнього технологічного укладу.

Складність економічної природи інтелектуальної власності, постійний динамічний розвиток її об'єктів та механізму комерціалізації привертають зростаючу увагу науковців та практиків, перетворюючи дослідження цього феномену в одну з найактуальніших економічних проблем. У зв'язку з цим розроблення та впровадження навчальної дисципліни "Інтелектуальна власність" до програми підготовки усіх спеціальностей є актуальним.

Мета навчальної дисципліни "Інтелектуальна власність" – оволодіння знаннями та практичними навичками в сфері охорони та розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Основними **завданнями** даної навчальної дисципліни є засвоєння узагальнених у теорії та практиці управління інтелектуальною власністю знань і закріплення їх на практичних заняттях, формування навичок у прийнятті рішень стосовно вирішення проблем розвитку інтелектуальної власності в контексті інноваційного поступу вітчизняної економіки.

Основою викладання навчальної дисципліни є лекційні заняття. Крім лекцій передбачаються практичні заняття та семінари з найбільш важливих питань навчальної дисципліни. Аудиторні заняття доповнюються самостійною роботою студентів над рекомендованою літературою, конспектами та завданнями, які видає студентам викладач.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: денна форма – 5; заочна форма – 3	Галузь знань 1401 "Сфера обслуговування", 0306 "Менеджмент"	За вибором	
Змістових модулів – 1	Усі спеціальності	Рік підготовки	
		1 м, 1 с	1
Семестр			
1		1	
Загальна кількість годин : 1 – 180 годин; 2 – 150 годин		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 5–6	Освітній ступінь: спеціаліст, магістр	20 год	8 год
		Практичні, семінарські	
		20 год	8 год
		Самостійна робота	
		100 год	154 год
		Вид контролю	
		Іспит	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 40 %;
- для заочної форми навчання – 10 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Необхідною базою для вивчення навчальної дисципліни є знання, отримані у сфері економічної теорії, мікроекономіки, інноваційного менеджменту, цивільного права.

Навчальну дисципліну "Інтелектуальна власність" віднесено до групи нормативних дисциплін. Вона є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних робітникам економічних підрозділів підпри-

ємств та фінансово-економічних установ незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

економіко-правовий зміст інтелектуальної власності;

структуру інтелектуальної власності;

сутність і структуру промислової власності;

сутність і специфіку авторського права;

особливості формування та реалізації суміжних прав;

сутність і механізм комерціалізації інтелектуальної власності;

структуру та класифікацію ліцензійних угод;

особливості захисту прав інтелектуальної власності;

міжнародні аспекти розвитку інтелектуальної власності;

роль і значення інтелектуальної власності у формуванні національної інноваційної системи;

вміти:

прогнозувати й критично оцінювати можливості підприємства щодо створення та комерційного використання об'єктів інтелектуальної власності;

розробляти перспективні плани заходів зі створення та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності;

розробляти заходи щодо стимулювання інтелектуальної діяльності та втілення її результатів у виробництво;

оформлювати договори на придбання, створення, передачу прав та продаж об'єктів інтелектуальної власності;

розробляти та оформляти заявкові документи на об'єкти інтелектуальної власності на предмет видачі охоронних документів;

реалізовувати заходи щодо підвищення економічної, соціальної та екологічної ефективності інтелектуальної діяльності підприємства;

організовувати комерційні зв'язки з організаціями з приводу розроблення та використання об'єктів інтелектуальної власності;

забезпечувати ефективну взаємодію структурних підрозділів підприємства, задіяних в інтелектуальній діяльності;

виявляти можливості підприємства щодо створення об'єктів інтелектуальної власності;

проводити постійний моніторинг стану використання об'єктів інтелектуальної власності на підприємстві;

описувати сутність та патентну новизну об'єктів інтелектуальної власності;

визначати соціально-економічну ефективність від впровадження об'єктів інтелектуальної власності на підприємстві;

розраховувати вартість об'єктів інтелектуальної власності;

здійснювати контроль щодо охорони прав на об'єкти промислової власності, авторських і суміжних прав;

забезпечувати об'єктивне оцінювання власного освітньо-професійного, інтелектуального потенціалу;

ініціювати організацію процесу відтворення та ефективного використання інтелектуального потенціалу підприємства.

За результатами вивчення навчальної дисципліни студенти повинні оволодіти професійними та особистісними компетентностями.

Професійні компетентності – автономність та відповідальність і комунікації, визначаються через здатність використовувати основні положення чинного законодавства в сфері інтелектуальної власності, юридичні терміни, поняття і теорії права інтелектуальної власності в процесі здійснення господарської діяльності.

Особистісні компетентності визначаються через здатність самостійно аналізувати наукову та практичні проблеми, проводити порівняльно-правовий аналіз, самостійно аналізувати та узагальнювати судову практику, а також здійснювати захист інтелектуальної власності.

Комунікації проявляються у: вільному володінні термінологією у сфері права інтелектуальної власності та навичками роботи з Цивільним кодексом України та іншими джерелами з визначення інтелектуальної власності; здатність до подальшого самовдосконалення в сфері інтелектуальної власності.

Автономність та відповідальність: вміння самостійно аналізувати і узагальнювати судову практику; самостійно вирішувати наукові та практичні проблеми в сфері діяльності пов'язаної із переходом прав інтелектуальної власності; розуміти причини, умови та тенденції зміни правової доктрини у сфері здійснення та регулювання інтелектуальної власності; брати участь у розробці нормативно-правових актів відповідно до профілю своєї професійної діяльності; здійснювати професійну діяльність на основі розвиненої правосвідомості, правового мислення та правової культури.

Ключові компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни: 1) політична і соціальна – вміння працювати у напрямі досягнення суспільно корисних цілей; 2) комунікативна – володіння технологіями усного і письмового спілкування в тому числі різними мовами; 3) спеціальна – готовність до самостійного виконання професійних дій, об'єктивна оцінка власної праці, готовність вжиття конкретних дій у разі необхідності; 4) когнітивна – здатність навчатися протягом життя, здатність до підвищення та актуалізації власного потенціалу, саморозвитку.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в табл. А.1 додатка А.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія

Зародження теорії власності в епоху Стародавнього світу та Середньовіччя. Еволюція теорії власності в XVII – XIX ст. Сучасна теорія власності.

Інтелектуальна власність як результат розумової творчої діяльності. Трактування поняття "інтелектуальна власність" в економічній літературі з урахуванням різних теоретико-методологічних підходів. Право інтелектуальної власності. Теорія виключних прав.

Сфери прав інтелектуальної власності: промислова власність, авторське право та суміжні права. Суб'єкти відносин інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності. Різноманіття поглядів щодо структури об'єктів інтелектуальної власності.

1. Еволюція теоретичних уявлень про зміст та структуру відносин власності.

2. Економіко-правовий зміст інтелектуальної власності.

3. Структура інтелектуальної власності.

Література: основна [2; 12 – 15; 18 – 20; 28; 38]; додаткова [43; 44; 47; 48; 51].

Тема 2. Сутність та структура промислової власності

Сутність та структура промислової власності. Ознаки об'єктів, що входять до складу промислової власності. Основні суб'єкти відносин промислової власності. Об'єкти патентного права: винаходи, корисні моделі, промислові зразки. Основні умови патентоспроможності винаходу. Основні умови надання правової охорони корисним моделям. Найважливіші умови правової охорони промислових зразків.

Торговельна марка. Фабричний знак. Логотип. Слоган. Бренд. Класифікація товарних знаків для товарів і послуг. Фірмове найменування. Відмінності товарних знаків і знаків обслуговування від фірмових найменувань. Функції засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів і послуг.

Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності: ноу-хау, комерційна таємниця, недопущення недобросовісної конкуренції. Топологія (топографія) інтегральних мікросхем, умови її охорони-здатності.

1. Економіко-правові відносини щодо об'єктів патентного права.
2. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу товарів і послуг як важлива складова інтелектуальної власності.
3. Відносини щодо нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.

Література: основна [3 – 7; 9; 10; 12; 19; 20; 24; 35; 36]; додаткова [43; 48; 50].

Тема 3. Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав

Сутність авторського права. Специфічні ознаки авторського права. Основні суб'єкти авторського права: творці, автори похідних творів та збірників, інші суб'єкти. Об'єкти авторського права та їх специфічні ознаки. Класифікація об'єктів авторського права. Компіляції даних. Програми для ЕОМ. Принципи авторського права. Особисті немайнові та майнові права.

Суміжні права, їх ознаки. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав. Права виконавців. Права виробників записів. Права організацій ефірного та кабельного мовлення. Узгодження особистих приватних і суспільних інтересів як одне із основних призначень авторського та суміжних прав.

1. Сутність та специфіка авторського права.
2. Особливості формування та реалізації суміжних прав.

Література: основна [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]; додаткова [43; 50].

Тема 4. Охорона та захист прав інтелектуальної власності

Обґрунтування потреби охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Механізм охорони прав інтелектуальної власності. Формування інституту охорони та захисту прав інтелектуальної власності як закономірності розвитку інформаційного суспільства. Сутність охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Патентне право, його характеристики. Функції патентування. Основні принципи патентного права. Патент. Основні економічні концепції патентів. Патентна система захисту прав інтелектуальної власності. Об'єкти патентного права: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, комп'ютерні програми тощо. Патентні описи.

Охорона авторського і суміжних прав. Знак охорони авторського права. Обґрунтування необхідності охорони та захисту суміжних прав. Суперечливість економіко-правових відносин щодо охорони та захисту авторського та суміжних прав. "Піратство" у сфері інтелектуальної власності, його форми, напрями боротьби з ним. Контрафакція. Правова охорона новітніх об'єктів інтелектуальної власності (програми для ЕОМ, бази даних).

1. Потреба охорони та захисту прав інтелектуальної власності.
2. Охорона прав промислової власності.
3. Охорона авторського та суміжних прав.

Література: основна [12; 17; 19 – 21; 26; 29 – 34; 37; 38; 40]; додаткова [43; 50].

Тема 5. Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності

Сутність комерціалізації інтелектуальної власності. Основні способи розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Основні суб'єкти відносин щодо комерціалізації інтелектуальної власності. Ринок інтелектуальної власності, його сегменти: ринок авторських прав,

ринок прав на програми для ЕОМ та бази даних, ринок прав на товарні знаки та знаки обслуговування, ринок патентних прав тощо.

Ліцензійна угода. Суб'єкти ліцензійної угоди. Сутність ліцензії, види ліцензій. Ліцензійний договір та його ознаки.

Економічна доцільність ліцензування. Форми виплати винагороди за ліцензію: паушальний платіж, роялті. Ціна ліцензії, методи її визначення.

1. Сутність і механізм комерціалізації інтелектуальної власності.
2. Ліцензійні угоди, їх структура та класифікація.
3. Економічна ефективність ліцензування.

Література: основна [11; 12; 25; 39]; додаткова [43; 47; 49].

Тема 6. Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності

Формування глобального ринку прав на об'єкти інтелектуальної власності. Проблеми врегулювання міжнародних відносин у сфері інтелектуальної власності. Зацікавленість країн-інноваторів у високому рівні захисту прав інтелектуальної власності. Піратство та контрафакція як глобальні проблеми сьогодення. Форми придбання прав інтелектуальної власності в умовах транснаціональної інноваційної діяльності. Всесвітня організація прав інтелектуальної власності, напрями її діяльності. Світова організація торгівлі та її роль у регулюванні міжнародних відносин у сфері інтелектуальної власності. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності

Міжнародне співробітництво у сфері патентного права. Паризька конвенція про охорону промислової власності, її положення. Договір про патентну кооперацію. Європейське патентне відомство, напрями його роботи.

Міжнародні аспекти охорони та захисту авторського і суміжних прав. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів.

1. Проблеми формування глобального ринку прав на об'єкти інтелектуальної власності.
2. Міжнародне співробітництво у сфері патентного права.
3. Міжнародні аспекти охорони та захисту авторського та суміжних прав.

Література: основна [12; 27; 41]; додаткова [42; 50].

Тема 7. Формування інституту інтелектуальної власності в Україні

Національна інноваційна система. Значення інтелектуальної власності в формуванні національної інноваційної системи. Перешкоди на шляху формування національної інноваційної системи в Україні.

Нормативні акти в сфері інтелектуальної власності в Україні. Концепція розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності відповідно до Цивільного кодексу України. Проблеми формування інституту інтелектуальної власності в Україні та напрями їх вирішення.

1. Роль та значення інтелектуальної власності у формуванні національної інноваційної системи.

2. Проблеми та перспективи розвитку інтелектуальної власності в Україні.

Література: основна [8; 12; 17; 21; 22]; додаткова [45; 46; 48].

Тема 8. Управління інтелектуальною власністю

Поняття управління інтелектуальною власністю: умови та 10 основних принципів управління нею. Показники використання об'єкта інтелектуальної власності: коефіцієнт товарності ОІВ, сумарні затрати на доведення напівфабрикатів до стадії готовності; коефіцієнт завершеності напівфабрикатів ОІВ, рівень рентабельності реалізації товарів ОІВ.

Життєвий цикл об'єкта інтелектуальної власності: управління об'єктом на кожному етапі – створення, набуття прав, використання прав, захист прав, утилізації.

Маркетинг інтелектуальної власності. Функції маркетингу залежно від ролі інтелектуального продукту. Основні етапи маркетингу інтелектуального продукту.

1. Поняття управління інтелектуальною власністю: умови та принципи.

2. Життєвий цикл об'єкта інтелектуальної власності.

3. Маркетинг інтелектуальної власності

Література: основна [8; 12; 17; 21; 22]; додаткова [45; 46; 48].

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів. Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з одного змістового модуля (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	у тому числі						у тому числі					
	Усього	Лекційні	Практичні	Проведення підсумкового контролю	Консультації	Самостійна робота	Усього	Лекційні	Практичні	Проведення підсумкового контролю	Консультації	Самостійна робота
						підготовка до занять						підготовка до занять
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Тема 1</i> Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія	14	2	2			10	20	1	1			18
<i>Тема 2</i> Сутність та структура промислової власності	14	2	2		2	8	22	1	1		2	18

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Тема 3</i> Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав	12	2	2			8	20	1	1			18
<i>Тема 4</i> Охорона та захист прав інтелектуальної власності	12	2	2			8	22	1	1			20
<i>Тема 5</i> Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності	34	4	4		2	24	24	1	1		2	20
<i>Тема 6</i> Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності	14	2	2			10	22	1	1			20
<i>Тема 7</i> Формування інституту інтелектуальної власності в Україні	30	4	4		2	20	24	1	1		2	20
<i>Тема 8</i> Управління інтелектуальною власністю	16	2	2			12	22	1	1			20
Іспит	5			2	2		4			2	2	
Усього годин за модулем	150	20	20	2	8	100	180	8	8	2	8	154

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організовує обговорення із студентами питань з відповідних тем. Семінарські заняття проводяться у формі бесіди, рецензування та обговорення рефератів і доповідей, дискусій тощо. Семінарські заняття передбачають закріплення знань, одержаних на лекціях

та в процесі самостійного вивчення деяких питань навчальної дисципліни, а також під час виконання індивідуальної навчально-дослідної роботи. Основна мета семінарського заняття – розширення, поглиблення та закріплення теоретичних знань і спрямування їх на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, розвиток вмінь та навичок, наукового мислення й усного мовлення студентів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює знання студентів, активність у дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
<i>Тема 1</i> Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія	<i>Семінар-дискусія</i> "Роль та значення інтелектуальної власності в Україні та світі": 1. Інтелектуальна діяльність як основа соціально-економічного розвитку суспільства. 2. Сучасна теорія власності. 3. Сутність та структура інтелектуальної власності	1	Основна: [2; 12 – 15; 18 – 20; 28; 38]. Додаткова: [43; 44; 47; 48; 51]
<i>Тема 2</i> Сутність та структура промислової власності	<i>Проблемна лекція</i> на тему "Інтелектуальна діяльність та інтелектуальний капітал – економічна основа інформаційного суспільства". Робота в малих групах щодо визначення видів та результатів інтелектуальної діяльності; презентація роботи в малих групах. <i>Семінар-дискусія</i> на тему "Специфіка промислової власності". Презентації та доповіді за такими темами: 1. Об'єкти промислової власності, їх особливості. 2. Правова характеристика винаходів. 3. Правова охорона корисних моделей. 4. Промисловий зразок як об'єкт патентного права. 5. Історія товарних знаків. 6. Ноу-хау як специфічний об'єкт інтелектуальної власності. Міні-лекція на тему "Особливості сучасного брендингу". Поточна контрольна робота	2	Основна: [3 – 7; 9; 10; 12; 19; 20; 24; 35; 36]. Додаткова: [43; 48; 50]

1	2	3	4
<p><i>Тема 3</i> Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав</p>	<p><i>Міні-лекція</i> на тему "Історія виникнення авторського права" <i>Презентації</i> та доповіді за наступними темами: 1. Об'єкти авторського права згідно з Цивільним кодексом України. 2. Сутність та природа авторського права. 3. Порівняльна характеристика патентного та авторського прав. 4. Суміжні права: поняття, суб'єкти та об'єкти</p>	1	<p>Основна: [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]. Додаткова: [43; 50]</p>
<p><i>Тема 4</i> Охорона та захист прав інтелектуальної власності</p>	<p><i>Семинар-дискусія</i> на тему "Проблема співвідношення підсистем охорони інтелектуальної власності: патентного права та авторського права" <i>Презентації</i> та доповіді за наступними темами: 1. Зародження патентування. 2. Особливості процесу патентування у розвинутих країнах. Проведення контрольної роботи 3. Патентне право та його принципи. 4. Суб'єкти патентного права. 5. Процедура видачі патенту. 6. Зарубіжний досвід захисту авторського права</p>	2	<p>Основна: [12; 17; 19 – 21; 26; 29 – 34; 37; 38; 40]. Додаткова: [43; 50]</p>
<p><i>Тема 5</i> Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності</p>	<p><i>Презентації та доповіді:</i> 1. Комерціалізація інтелектуальної власності як складова обігу інтелектуального капіталу. 2. Способи комерціалізації прав інтелектуальної власності. 3. Економіко-правові аспекти ліцензування. 4. Види ліцензій</p>	2	<p>Основна: [11; 12; 25; 39]. Додаткова: [43; 47; 49]</p>
<p><i>Тема 7</i> Формування інституту інтелектуальної власності в Україні</p>	<p><i>Доповіді та презентації:</i> 1. Новітня практика порушення прав інтелектуальної власності. 2. Інтелектуальна власність як об'єкт міжнародних угод. 3. Міжнародні угоди щодо захисту промислової власності. 4. Страхування інтелектуальної власності в Європі. 5. Державна система охорони та захисту інтелектуальної власності в Україні. 6. Проблеми та перспективи формування інституту інтелектуальної власності в Україні</p>	4	<p>Основна: [8; 12; 17; 21; 22]. Додаткова: [45; 46; 48]</p>

1	2	3	4
Тема 8 Управління інтелектуальною власністю	<i>Презентації та доповіді:</i> 1. Основні принципи управління інтелектуальною власністю. 2. Захист прав на інтелектуальну власність з позицій управління нею. 3. Методи ціноутворення інтелектуальної власності. 4. Показники, що характеризують управління об'єктами інтелектуальної власності	1	Основна: [8; 12; 17; 21; 22]. Додаткова: [45; 46; 48]
Усього годин		13	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва теми	Завдання практичних занять	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Тема 1 Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія	Вирішення ситуаційного завдання з використанням SWOT-аналізу для визначення факторів, які сприяють розвитку ринку інтелектуальної власності в Україні	1	Основна: [2; 12 – 15; 18 – 20; 28; 38]. Додаткова: [43; 44; 47; 48; 51]

1	2	3	4
<i>Тема 3</i> Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав	Проведення поточної контрольної роботи	1	Основна: [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]. Додаткова: [43; 50]
<i>Тема 5</i> Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності	Вирішення практичних завдань з оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної вартості. Проведення поточної контрольної роботи	2	Основна: [11; 12; 25; 39]. Додаткова: [43; 47; 49]
<i>Тема 6</i> Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності	Вирішення ситуаційних завдань стосовно правових аспектів володіння об'єктами інтелектуальної власності, права, які закріплені за суб'єктами інтелектуальної власності. Проведення поточної контрольної роботи	2	Основна: [12; 27; 41]. Додаткова: [42; 50]
<i>Тема 8</i> Управління інтелектуальною власністю	<i>Проведення колоквиуму</i>	1	Основна: [8; 12; 17; 21; 22]. Додаткова: [45; 46; 48]
Усього годин		7	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Тема 5. Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності

Практичне завдання 5.1

Об'єкт, що оцінюється і має правову охорону, – електролітичний спосіб отримання нітрилу, перевагами якого є більш висока продуктивність. Конкурентна технологія – періодичний спосіб отримання нітрилу. Термін використання технологічного процесу електролітичного отримання нітрилу – 10 років. Обсяг виробництва продукції з використанням об'єкта, що оцінюється – 50 000 т. Виробнича програма об'єкта, що оцінюється така: перші 20 місяців – будівництво цеху з виробництва нітрилу електролітичним способом, монтаж обладнання; початок комерційного використання – після закінчення 20 місяців. Дані щодо обсягів виробництва нітрилу наведено в табл. 6.2.

Дані щодо виробництва нітрилу

Термін дії виключного права	Виробнича програма, т
1	0
2	2 000
3	6 800
4	6 950
5	6 950
6	6 950
7	6 450
8	6 000
9	4 000
10	3 900

Протягом терміну освоєння та виробництва передбачається зниження ціни нітрилу, а саме: з 1 по 5 рік – 1 500 ум. од., з 6 по 7 рік – 1 300 ум. од., з 8 по 10 рік – 1 100 ум. од.

Дані щодо витрат на виробництво нітрилу наведено в табл. 6.3.

Коефіцієнт дисконтування – 15 %.

Визначити вартість OIB за допомогою методу виграшу в собівартості.

Дані щодо витрат на виробництво нітрилу

№ п/п	Найменування витрат	Періодичний спосіб отримання нітрилу, ум. од.	Електролітичний спосіб отримання нітрилу, ум. од.
1	Сировина, матеріали	433,01	336,21
2	Амортизація	251,75	167,65
3	Ремонт	70,4	54,35
4	Паливо та енергія	90,63	43,88
5	Заробітна плата	151,05	64,79
6	Адміністративні витрати	10,7	9,3

Практичне завдання 5.2

Об'єкт, що оцінюється та охороняється патентом, – конструкція автомату для дугового зварювання. Автомат для зварювання, що порівню-

ється, має більшу вагу, вимагає вищої кваліфікації зварювальника. Обсяги виробництва та реалізації зварювальних автоматів протягом п'яти років такі: 1 рік – 200 од., 2 рік – 1 000 од., 3 рік – 1 000 од., 4 рік – 1 000 од., 5 рік – 800 од. Ціна одного нового зварювального апарату – 1 200 ум. од., а порівнюваного – 970 ум. од. Коефіцієнт дисконтування – 15 %.

Визначити вартість OIB за допомогою методу переваги в прибутку.

Практичне завдання 5.3

Об'єкт, що оцінюється, – технологія заливки ливарних форм, що відрізняється наявністю способу тонкого очищення чорних металів, фільтруючого матеріалу, способу виготовлення фільтруючої тканини та установки для виготовлення фільтруючого матеріалу. Винаходи, що використовуються в оцінюваному об'єкті, запатентовані. Термін дії ліцензії – 8 років. Ціна фільтруючого матеріалу – 5-7 ум. од. Починаючи з 5 року дії ліцензії, передбачається зниження ціни фільтруючого матеріалу, а саме: з 1 по 4 рік – 6,8 ум. од., у 5 році – 6,5 ум. од., у 6 році – 6,0 ум. од., у 7 році – 5,5 ум. од., у 8 році – 5,0 ум. од.

Виробнича програма така: перший рік буде витрачено на освоєння виробництва фільтруючого матеріалу та підготовку ливарного виробництва до використання технології, що оцінюється; другий рік – початок комерційного використання. Дані щодо обсягів виробництва наведено в табл. 6.4.

Таблиця 6.4

Дані щодо обсягів виробництва фільтруючого матеріалу

Термін дії виключного права	Виробнича програма, т
1	0
2	360 600
3	540 900
4	901 500
5	540 900
6	360 600
7	360 600
8	360 600

У якості базової ставки роялті приймається 5 %. Однак з урахуванням можливості використання протягом терміну дії ліцензії покращеного

фільтруючого матеріалу доцільно передбачити зменшення ставки роялті, а саме: з 1 по 4 рік – 5 %, з 5 по 6 рік – 4,5 %, 7 рік – 4 %, 8 рік – 3,5 %.

Коефіцієнт дисконтування – 15 %.

Визначити вартість ОІВ за допомогою методу звільнення від ліцензійної винагороди.

Практичне завдання 5.4

Визначити приріст річного прибутку від застосування нової технології, що містить запатентовані винаходи, за вихідними даними, наведеними в табл. 6.5.

Таблиця 6.5

Вихідні дані для визначення приросту річного прибутку від застосування нової технології

Показники	Базовий період	Розрахунковий період
Собівартість, млн грн/рік	144	165
Капітальні витрати, млн грн/рік	240	360
Річна продуктивність, тис. т.	24	30
Нормативний коефіцієнт	0,15	0,15

Тема 6. Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності

Практичне завдання 6.1

До юридичної фірми з захисту інтелектуальної власності "Крилов і Партнери" звернулась громадянка Мірошніченко, яка, на її думку, здійснила наукове відкриття, що описала у рукописі наукової праці з фізики. Громадянка Мірошніченко бажала отримати консультацію з приводу можливості отримання правової охорони результатів своєї творчої діяльності.

Підготуйте відповідь юрисконсульта фірми, звернувши увагу на такі питання:

1. Що може бути в даному випадку об'єктом правового захисту?
2. Які особисті та майнові права виникають у громадянки Мірошніченко і в силу яких юридичних фактів?

3. Якими мають бути дії громадянки Мірошниченко для отримання правової охорони своєї інтелектуальної власності?

4. Який державний орган вирішує питання охорони авторських прав на території України?

5. Укажіть межі надання правової охорони на об'єкт інтелектуальної власності громадянки Мірошниченко.

Практичне завдання 6.2

До суду Шевченківського району м. Києва звернулася громадянка Нікішина – спадкоємниця громадянина Нікішина – автора наукових праць з палеонтології – з позовом проти громадянки Трошевої про виплату винагороди за видання творів, створених у співавторстві з Нікішиним.

У ході розгляду справи виявилось, що Трошева була ученицею Нікішина та використовувала його окремі ідеї. У пам'ять про вчителя вона ставила його ім'я поряд зі своїм іменем у деяких виданнях навчального характеру. Усі ці твори були створені після смерті Нікішина.

1. Чи є використання ідеї у створенні твору наукової літератури співавторством?

2. Яким чином оформлюються відносини співавторства?

3. Чи мали місце відносини співавторства між Нікішиним та Трошевою?

4. Чи правомірно Трошева використовувала ім'я Нікішина?

5. Чи має право Нікішина на виплату авторської винагороди?

6. Як повинна бути вирішена справа?

Практичне завдання 6.3

ТОВ в особі директора В. В. Зоріна, який одночасно був головним редактором місцевого телебачення, і редакція газети "Час" уклали договір, згідно з яким місцеве телебачення зобов'язувалося надавати редакції газети для публікації свою програму передач за 1 200 грн на місяць. Через деякий час редакція припинила друкувати програму, повідомивши про розірвання договору в одній зі своїх статей.

ТОВ, у зв'язку з необхідністю публікації програми передач, організувало випуск газети "Десяточка".

Через деякий час газета "Час" знову почала публікувати програму передач, але без сплати ТОВ платежів у зв'язку з тим, що вона отримувала програму з інших джерел.

Товариство, вважаючи, що газета "Час" порушила його авторські права і свої договірні зобов'язання, вимагало стягнення з відповідача 55 143 грн, у тому числі 50 000 грн упущеної вигоди і 5 143 грн витрат на випуск газети "Десяточка".

1. Чи є програма передач результатом творчої діяльності? Чи може бути її визнано об'єктом авторського права?
2. Чи має право позивач на відшкодування збитків?
3. Яке рішення повинен прийняти суд?

Практичне завдання 6.4

Група "ВВ" уклала з рекординговою компанією договір про випуск свого альбому. Через деякий час продюсер групи знайшов у магазині створений цією рекординговою компанією музичний збірник, до якого було включено окремі пісні групи "ВВ". Питання щодо можливості включення пісень групи до музичних збірок у договорі між групою та рекординговою компанією врегульовані не були.

1. Чи належать правовідносини, що склалися між групою та рекординговою компанією в результаті укладення договору, до авторських?
2. Чи мала право рекордингова компанія використовувати пісні групи при укладанні музичної збірки?
3. Які дії повинен вчинити продюсер для захисту інтересів групи?
4. Які вимоги має право висувати група?

Практичне завдання 6.5

Громадянин Панасенко в результаті виконання службових обов'язків сконструював винахід, який було запатентовано роботодавцем ТОВ "Віраж". Між Панасенком і ТОВ "Віраж" було укладено договір про виплату авторської винагороди.

Через деякий час Панасенко вирішив звільнитися з підприємства за власним бажанням. Керівництво підприємства поставило питання про припинення виплати йому авторської винагороди. Тоді Панасенко висунув вимоги про вилучення його винаходу з виробництва та про переоформлення патенту на його ім'я.

1. Яким чином врегульовано відносини з приводу використання об'єктів промислової власності між роботодавцем та винахідником?
2. Яким чином виплачується винагорода у випадку звільнення винахідника з підприємства?
3. Чи є правомірними дії адміністрації ТОВ?
4. Чи підлягають задоволенню вимоги Панасенка?
5. Яким чином слід вирішити спір?
6. Обґрунтуйте відповідь.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 67 % (100 години) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (150 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; складання іспиту.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
<i>Тема 1</i> Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми	10	Презентація результатів	Основна: [2; 12 – 14; 15; 18 – 20; 28; 38]. Додаткова: [43; 44; 47; 48; 51]
<i>Тема 2</i> Сутність та структура промислової власності	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу за темою "сутність та структура промислової власності". Підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2	8	Презентація результатів	Основна: [3 – 7; 9; 10; 12; 19; 20; 24; 35; 36]. Додаткова: [43; 48; 50]
<i>Тема 3</i> Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та <i>семінарського заняття</i> за темою	8	Письмова контрольна робота за темами 1 і 2. Презентація доповідей	Основна: [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]. Додаткова: [43; 50]
<i>Тема 4</i> Охорона та захист прав інтелектуальної власності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до практичних занять, щодо оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності	8	Презентація результатів	Основна: [12; 17; 19 – 21; 26; 29 – 34; 37; 38; 40]. Додаткова: [43; 50]

Закінчення табл. 7.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 5</i> Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття Підготовка до контрольної роботи за темами 3, 4, 5	24	Презентація результатів Письмова контрольна робота за темами 3,4,5	Основна: [11; 12; 25; 39]. Додаткова: [43; 47; 49]
<i>Тема 6</i> Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та семінарського заняття за темою	10	Презентація результатів, вирішення ситуаційних завдань	Основна: [12; 27; 41]. Додаткова: [42; 50]
<i>Тема 7</i> Формування інституту інтелектуальної власності в Україні	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття. Підготовка до контрольної роботи за темами 6, 7	20	Контрольна робота за темами 6, 7	Основна: [8; 12; 17; 21; 22]. Додаткова: [45; 46; 48]
<i>Тема 8</i> Управління інтелектуальною власністю	Підготовка до написання колоквіуму за всіма темами	12	Написання підсумкової роботи – колоквіуму, за всіма темами	Основна: [8; 12; 17; 21; 22]. Додаткова: [45; 46; 48]
Усього за модулем:		100		

7.1. Контрольні запитання для самоопрацювання

Тема 1. Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія

1. Сутність та специфіка інтелектуального капіталу.
2. Структура інтелектуального капіталу.
3. Суперечності інтелектуальної власності.

Література: основна [2; 12 – 15; 18 – 20; 28; 38]; додаткова [43; 44; 47; 48; 51].

Тема 2. Сутність та структура промислової власності

1. Національні патентні класифікації.
2. Історія виникнення фірмових найменувань та знаків для товарів і послуг.

3. Відмінності між загальновідомими та знаменитими товарними знаками.

4. Особливості ноу-хау та комерційної таємниці.

Література: основна [3 – 7; 9; 10; 12; 19; 20; 24; 35; 36]; додаткова [43; 48; 50].

Тема 3. Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав

1. Історія виникнення авторського права.

2. Об'єкти авторського права згідно з Цивільним кодексом України.

Література: основна [1; 7; 12; 16; 19; 20; 23]; додаткова [43; 50].

Тема 4. Охорона та захист прав інтелектуальної власності

1. Зародження патентування.

2. Особливості процесу патентування у розвинутих країнах.

Література: основна [12; 17; 19 – 21; 26; 29 – 34; 37; 38; 40]; додаткова [43; 50].

Тема 5. Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності

1. Види ліцензування, що стосуються конкурентної політики уряду.

2. Укладання ліцензійного договору відповідно до Цивільного кодексу України.

3. Опціони та їх роль на ринку об'єктів інтелектуальної власності.

Література: основна [11; 12; 25; 39]; додаткова [43; 47; 49].

Тема 6. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності

1. Новітня практика порушення прав інтелектуальної власності.

2. Інтелектуальна власність як об'єкт міжнародних угод.

3. Міжнародні угоди щодо захисту промислової власності.

4. Страхування інтелектуальної власності в Європі.

Література: основна [12; 27; 41]; додаткова [42; 50].

Тема 7. Формування інституту інтелектуальної власності в Україні

1. Функції державних органів щодо охорони та захисту інтелектуальної власності в Україні.

2. Проблема піратства та поширення контрафактної продукції в Україні.

Література: основна [8; 12; 17; 21; 22]; додаткова [45; 46; 48].

Тема 8. Управління інтелектуальною власністю

1 Сутність та необхідність управління інтелектуальною власністю.

2. Економічний механізм управління інтелектуальною власністю, його складові.

3. Завдання управління інтелектуальною власністю.

4. Методи ціноутворення інтелектуальної власності.

Література: основна [12; 27; 41]; додаткова [42; 50].

7.2. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Як трактується сутність поняття "інтелектуальна власність" у сучасній економічній літературі?

2. Охарактеризуйте еволюцію наукових підходів до сутності інституту інтелектуальної власності.

3. Розкрийте структуру права інтелектуальної власності.

4. Охарактеризуйте суб'єктів відносин інтелектуальної власності.

5. Як можна класифікувати об'єкти інтелектуальної власності?

6. Які сутнісні ознаки об'єктів права інтелектуальної власності?

7. Охарактеризуйте сутність та структуру промислової власності.

8. Які види інтелектуальної власності є об'єктами інтелектуального права?

9. Розкрийте особливості винаходів як об'єктів промислової власності.

10. За яких умов надається правова охорона корисним моделям?

11. Розкрийте найважливіші характеристики промислового зразка як об'єкта інтелектуальної власності.

12. Що таке товарний знак? Які є види товарних знаків?

13. Охарактеризуйте сутність та призначення фірмових найменувань та найменувань місць походження товарів.

14. Яка роль засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу товарів і послуг у сучасній ринковій економіці?

15. Охарактеризуйте нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

16. Охарактеризуйте сутність категорії "авторське право".

17. Розкрийте спільні та відмінні ознаки авторського та патентного прав.
18. Перелічіть суб'єктів та об'єкти авторського права.
19. У чому сутність основних принципів авторського права?
20. Як у рамках інституту авторського права вирішуються суперечності індивідуальних та суспільних інтересів щодо творів науки, літератури та мистецтва?
21. У чому сутність та специфіка категорії "суміжні права"?
22. Охарактеризуйте суб'єктів та об'єкти суміжних прав.
23. У чому полягає основне призначення інституту авторського та суміжних прав?
24. Чим зумовлена необхідність охорони та захисту прав інтелектуальної власності?
25. Розкрийте сутність, основні риси та принципи патентного права.
26. Охарактеризуйте об'єкти патентного права.
27. Чому в сучасному світі зростає кількість країн, що надають правову охорону корисним моделям?
28. Що таке "контрафакція", "піратство" у сфері інтелектуальної власності? Чи існують методи боротьби з цими явищами?
29. Охарактеризуйте інститут охорони прав на програми для ЕОМ та бази даних.
30. Які проблеми щодо прав на об'єкти інтелектуальної власності породжує проникнення комерційних відносин у мережу Internet?
31. Яким чином можуть бути вирішені проблеми охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності в глобальній інформаційній мережі?
32. Чому існує необхідність вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності?
33. Розкрийте сутність та механізм комерціалізації інтелектуальної власності.
34. У чому сутність та практичне значення ліцензійних угод?
35. Охарактеризуйте суб'єктів та об'єкти ліцензійних угод.
36. Як класифікують ліцензійні угоди?
37. Здійсніть порівняльний аналіз методів визначення ціни ліцензії.
38. Розкрийте сутність та специфіку роялті.
39. Яким чином можна використовувати зарубіжний досвід комерціалізації інтелектуальної власності в Україні?
40. Охарактеризуйте найважливіші передумови формування глобального ринку прав на об'єкти інтелектуальної власності.

41. Розкрийте призначення та основні напрями діяльності Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

42. Яку роль у врегулюванні проблем міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності відіграє Світова організація торгівлі?

43. Охарактеризуйте сутність та напрями міжнародного співробітництва в сфері патентного права.

44. Розкрийте міжнародні аспекти охорони та захисту авторського та суміжних прав.

45. Визначте роль та місце України в системі міжнародних відносин щодо прав на об'єкти інтелектуальної власності.

46. Яку роль відіграє інститут інтелектуальної власності в розбудові національної інноваційної системи?

47. Яку роль відіграє держава у сфері формування та розвитку інтелектуальної власності в розвинених країнах світу та в Україні?

48. Які проблеми становлення інституту інтелектуальної власності потребують першочергового вирішення?

49. У чому виявляється специфіка страхування об'єктів інтелектуальної власності?

50. Охарактеризуйте найважливіші напрями удосконалення системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота це – вид навчальної роботи викладача зі студентами, що здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуальні заняття проводяться зі студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальні консультації включають відповіді викладача на проблемні запитання теоретичного характеру з навчальної дисципліни.

Консультація – форма навчального заняття, яка включає пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування, розгляд типових прикладів та шляхів використання одержаних у процесі вивчення навчальної дисципліни знань на практиці.

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння навчального матеріалу проводиться у вигляді індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань, підготовки рефератів для виступу на семінарі, підготовки тез для виступу на науковій конференції.

9. Методи навчання

Під час викладання дисципліни "Інтелектуальна власність" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, презентації. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не лише методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у високій мотивації студентів, закріпленні теоретичних знань на практиці, підвищенні самосвідомості студентів, виробленні здатності приймати самостійні рішення, здібності до колективних рішень та соціальної інтеграції, придбанні навичок вирішення конфліктів, розвитку здібності до компромісів.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Назва теми	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія	<i>Проблемна лекція</i> на тему "Інтелектуальна діяльність та інтелектуальний капітал – економічна основа інформаційного суспільства"; <i>робота в малих групах</i> щодо визначення видів та результатів інтелектуальної діяльності; <i>презентація</i> роботи в малих групах
Тема 2. Сутність та структура промислової власності	<i>Семінар-дискусія</i> на тему "Специфіка промислової власності"; <i>міні-лекція</i> на тему "Особливості сучасного брендингу"

1	2
<i>Тема 3. Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав</i>	<i>Міні-лекція на тему "Історія виникнення авторського права"</i>
<i>Тема 4. Охорона та захист прав інтелектуальної власності</i>	<i>Міні-лекція на тему "Еволюція сучасної системи охорони та захисту прав інтелектуальної власності"; семінар-дискусія на тему "Проблема співвідношення підсистем правової охорони інтелектуальної власності: патентного права та авторського права"</i>
<i>Тема 5. Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності</i>	<i>Міні-лекція на тему "Франчайзинг як спосіб ліцензування товарних знаків"</i>
<i>Тема 6. Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності</i>	<i>Проблемна лекція на тему "Інтелектуальна власність в епоху Internet"</i>
<i>Тема 7. Формування інституту інтелектуальної власності в Україні</i>	<i>Семінар-дискусія на тему "Формування та розвиток інституту інтелектуальної власності в Україні: проблеми та перспективи"</i>
<i>Тема 8. Управління інтелектуальною власністю</i>	<i>Семінар-дискусія на тему "Використання інтелектуальної власності в господарській діяльності"</i>

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді. На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використовувати при розв'язанні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. На початку проведення міні-лекції лектор акцентує увагу студентів на необхідності представи-

ти викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу обговорюваної проблеми та її окремих аспектів. Такі семінари розвивають самостійність мислення у студентів і здатність до аналізу інформації, формують певний світогляд, виробляють вміння формулювати думки, висловлювати їх та аргументувати в ході подальшої дискусії, а також оцінювати думки та пропозиції інших.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 чоловік та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

модульний контроль.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Письмова контрольна робота проводиться 3 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля та тестові завдання.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому

місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної *"Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із

завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок завдання поточної контрольної роботи

Варіант 1

1. Дайте відповіді на теоретичні запитання:

- 1) Як трактується сутність категорії "інтелектуальна власність" у сучасній економічній літературі?
- 2) Порівняйте теорію права власності та теорію виключних прав. Яка з теорій є найбільш прийнятною для української економіки? Чому?

2. Дайте відповіді на тестові запитання:

- 1) Загально визнано, що інтелектуальна власність охоплює такі сфери прав:
 - а) промислову власність, авторське право і суміжні права;
 - б) промислову власність та права, що стосуються результатів інтелектуальної діяльності у процесі науково-дослідних і проектно-конструкторських розробок;
 - в) авторське право і суміжні права;
 - г) права щодо наукових творів, творів мистецтва, тощо та суміжні права.
- 2) Окремі особи, колективи (групи) осіб, суспільство в цілому, держава, наднаціональні утворення є:
 - а) об'єктами відносин інтелектуальної власності;
 - б) суб'єктами відносин інтелектуальної власності;
 - в) складовими елементами інтелектуальної власності;
 - г) пасивною складовою відносин інтелектуальної власності.

3. Об'єктами авторського і суміжних прав є:

- а) результати творчої діяльності в науково-технічній та виробничій сферах;

б) засоби індивідуалізації юридичних осіб, продукції, виконаних робіт, послуг;

в) нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності;

г) створені в результаті творчої інтелектуальної діяльності авторів літературні, наукові, художні твори, комп'ютерні програми, бази даних, передачі теле- і радіомовлення тощо.

4. Об'єкти інтелектуальної власності окремого підприємства за внеском працівників підприємства поділяються на:

а) власні, залучені, позичені;

б) внутрішні, зовнішні, іноземні;

в) власні, замовлені, придбані;

г) власні, пайові, придбані.

5. Найважливішими об'єктами патентного права є:

а) винаходи, корисні моделі, промислові зразки;

б) знаки для товарів і послуг, художні твори, раціоналізаторські пропозиції;

в) виконання, фонограми, пристрої.

г) комп'ютерні програми, бази даних, програми організацій мовлення.

6. Патентоспроможність винаходу – це:

а) відповідність умовам надання правової охорони, передбаченим законодавством;

б) відповідність суспільним інтересам, принципам гуманізму та моралі;

в) наявність оригінальної творчої ідеї;

г) відсутність розкриття суті винаходу для невизначеного кола осіб.

7. Корисні моделі відрізняються від винаходів тим, що:

а) охоплюють більш широке коло об'єктів;

б) мають нижчий винахідницький рівень;

в) потребують складнішої процедури надання правової охорони;

г) передбачають більш довгий термін дії охоронного документа.

8. До основних способів розпорядження майновими правами інтелектуальної власності відносять:

а) продаж майнових прав, відчуження майнових прав;

- б) продаж майнових прав, оренда майнових прав;
- в) передача майнових прав шляхом патентування, купівля майнових прав;
- г) продаж (відчуження) майнових прав, передача майнових прав шляхом ліцензування.

9. Дозвіл на використання об'єкта інтелектуальної власності – це:

- а) ліцензійний договір;
- б) ліцензія;
- в) ліцензійна угода;
- г) ліцензіар.

10. Виокремлюють такі підходи до оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності:

- а) витратний, порівняльний, прибутковий;
- б) прибутковий, витратний, інвестиційний;
- в) інвестиційний, порівняльний, аналоговий;
- г) прибутковий, дохідний, інноваційний.

Зразок колоквиуму

Завдання 1

Що таке інтелектуальна діяльність? Чим, на вашу думку, вона відрізняється від інших видів людської активності? Розкрийте роль та значення інтелектуального капіталу в інформаційному суспільстві.

Завдання 2

Оцінити патент на винахід, якщо відома така довідкова інформація:

- сумарна річна ємність ринків збуту продукції, яку можна виробляти з використанням винаходу, складає 57,28 млн грн;
- прийнята в галузі ставка роялті за патентними ліцензіями, що не супроводжуються передачею готової технічної документації на продукцію і технологічний процес її виготовлення, дорівнює в середньому 1,3 % від обсягу продажів ліцензованої продукції;
- прибутковість акцій відкритих компаній галузі, що активно здійснюють інноваційну діяльність, за останній рік була на рівні 19,4 %.

Завдання 3

До суду Шевченківського району м. Києва звернулася громадянка Нікішина – спадкоємниця громадянина Нікішина – автора наукових праць із палеонтології – з позовом проти громадянки Трошевої про виплату винагороди за видання творів, створених у співавторстві з Нікішиним.

У ході розгляду справи виявилось, що Трошева була ученицею Нікішина та використовувала його окремі ідеї. У пам'ять про вчителя вона ставила його ім'я поряд зі своїм іменем у деяких виданнях навчального характеру. Всі ці твори були створені після смерті Нікішина.

1. Чи є використання ідеї у створенні твору наукової літератури співавторством?
2. Яким чином оформлюються відносини співавторства?
3. Чи мали місце відносини співавторства між Нікішиним та Трошевою?
4. Чи правомірно Трошева використовувала ім'я Нікішина?
5. Чи має право Нікішина на виплату авторської винагороди?
6. Як повинна бути вирішена справа?

Зразок екзаменаційного білета

Завдання 1

Розкрийте зміст категорії "інтелектуальна власність". Чим, на вашу думку, зумовлена неоднозначність та суперечливість підходів у сучасній економічній літературі до визначення сутності інтелектуальної власності? Як співвідносяться поняття "інтелектуальний капітал", "інтелектуальні ресурси", "інтелектуальна власність"?

Завдання 2

Проаналізуйте динаміку кількості об'єктів промислової власності, що використовуються за видами економічної діяльності в Україні за відповідний період (таблиця). Зробіть висновки.

Завдання 3

Об'єкт, що оцінюється та охороняється патентом, – конструкція автомату для дугового зварювання. Автомат для зварювання, що порівнюється, має більшу вагу, вимагає вищої кваліфікації зварювальника. Обсяги виробництва та реалізації зварювальних автоматів протягом п'яти років такі: 1 рік – 200 од., 2 рік – 1 000 од., 3 рік – 1 000 од., 4 рік – 1 000 од., 5 рік – 800 од. Ціна одного нового зварювального апарату – 1 200 у. о., а порівнюваного – 970 у. о. Коефіцієнт дисконтування – 15 %.

Визначити вартість об'єкта інтелектуальної власності за допомогою методу переваги в прибутку.

Завдання 4

У процесі виробництва напою застосована нова установка для змішування, захищена патентом на корисну модель. У результаті кількість виготовлюваного з використанням нової установки напою зросла зі 200 літрів до 220 літрів на годину. Інші об'єкти промислової власності на даній операції (змішування) з дати впровадження установки не використовувалися, організаційно-виробничі заходи, спрямовані на збільшення обсягу випуску продукції за годину, також не використовувалися.

Визначити частку прибутку, що припадає на долю використаної нової установки для змішування, у загальному прирості прибутку, одержаного в розрахунковому періоді, якщо приріст прибутку склав 5,4 млн грн.

Використання об'єктів промислової власності в Україні

	Кількість використаних пропозицій					
	Винаходів		корисних моделей		промислових зразків	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Всього	3629	2911	1631	2176	717	876
Сільське господарство	1	17	–	3	–	3
Промисловість	826	827	401	495	587	752
добувна промисловість	56	47	7	22	6	7
переробна промисловість	762	775	393	469	579	745
виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	8	5	1	4	2	–
Будівництво	19	13	12	3	–	–
Торгівля, ремонт	32	40	27	44	23	33
Діяльність готелів та ресторанів	–	–	–	2	4	4
Діяльність транспорту та зв'язку	9	20	9	13	–	2
Фінансова діяльність	8	9	–	3	7	9
Операції з нерухомим майном, надання послуг підприємцям	1206	906	420	656	91	69
з них дослідження та розробки	1132	879	412	629	86	66
Державне управління	12	8	1	4	–	–
Освіта	1235	1003	689	868	2	4
Охорона здоров'я	56	67	69	85	–	–
Надання комунальних та індивідуальних послуг	225	1	3	–	3	–

Завдання 5

Туристичне агентство "Фірма "САМ" зареєструвало знак для товарів та послуг у вигляді зображення яблука та підпису внизу великими літерами "САМ", а також найменування агентства "САМ". Через деякий час працівники фірми випадково виявили, що схожий знак для товарів та послуг використовується СП "Взуттєва фабрика "САМ".

Вважаючи, що наявність двох юридичних осіб зі схожими найменуваннями та знаками для товарів та послуг може призвести до плутанини та введення споживачів у оману, туристичне агентство звернулося до Господарського суду з вимогою про заборону використання взуттєвою фабрикою знака для товарів та послуг і про примусове перейменування фабрики.

1. Яким чином здійснюється реєстрація знаків для товарів та послуг?
2. Чи є використання відповідачем товарного знака, схожого на товарний знак позивача, неправомірним?
3. Чи є підстави для задоволення вимог позивача?

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного (табл. 10.1).

Таблиця 10.1

Критерії відповідей за завданнями екзаменаційного білета

Номер завдання	Максимальна кількість балів за завдання	Критерії оцінювання	Кількість балів за кожним критерієм, відсоток правильної відповіді
1	2	3	4
1,2	7	Повна правильна відповідь за питанням з наведенням прикладів	7 (100 %)
		Правильна відповідь за питанням, але баз наведення прикладу практичного застосування знань	6 (80 %)

Закінчення табл. 10.1

1	2	3	4
		Неповна відповідь на питання, студент не може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію	5 (70 %)
		Відповідь частково правильна, проте містить помилки, не дає змоги визначитися з практичними навичками студента	4 (60 %)
3,4	8	Відповідь неправильна, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	3 (50 %)
		Відповідь неправильна або відсутня	2 чи 1 бал (менше 50 %)
		Повна правильна відповідь за питанням з наведенням розрахунків, висновку, які не містять помилок	8 (100 %)
		Правильна відповідь за питанням, але розрахунки та висновок мають неточності	7 (80 %)
		Неповна відповідь на питання, студент не може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію	6 (70 %)
		Відповідь частково правильна, проте містить помилки, не дає змоги визначитися з практичними навичками студента	5 (60 %)
		Відповідь містить помилки, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	4 (50 %)
		Відповідь неправильна, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	3 (менше 50 %)
		Відповідь неправильна в цілому і не має відношення до основних понять дисципліни	2 чи 1
		5	10
Правильна відповідь за питанням, але розрахунки та висновок мають неточності	9 (90 %)		
Неповна відповідь на питання, проте студент може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію	8 (80%)		
Відповідь частково правильна, проте містить помилки, дає змогу визначитися з практичними навичками студента	7 (70 %)		
Відповідь частково правильна, містить помилки, не дає змоги у повній мірі визначитися з практичними навичками студента	6 (60 %)		
Відповідь містить значну кількість помилок, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	5 (50 %)		
Відповідь містить суттєві помилки, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	4 (менше 50 %)		
Відповідь неправильна, проте студент володіє певними поняттями дисципліни	3 (30 %)		
Відповідь неправильна або відсутня	2 – 1		

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Год	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей		
					Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4		5	6	
Знання, вміння та навички щодо формування та використання інтелектуальної власності підприємства	Здатності, щодо визначення особливостей видів інтелектуальної власності	1	Ауд.	2	Лекція Тема 1. Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія. 1.1. Еволюція теоретичних уявлень про зміст та структуру відносин власності. 1.2. Економіко-правовий зміст інтелектуальної власності. 1.3. Структура інтелектуальної власності	Робота на лекції	1
			СРС	4	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел для підготовки до доповіді та презентації на тему "Інтелектуальна діяльність та інтелектуальний капітал – економічна основа інформаційного суспільства"	Перевірка домашніх завдань	
	Здатності щодо визначення структури промислової власності	3	Ауд.	2	Лекція Тема 2. Сутність та структура промислової власності 1. Економіко-правові відносини щодо об'єктів патентного права. 2. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обігу товарів і послуг як важлива складова інтелектуальної власності. 3. Відносини щодо нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності	Робота на лекції	1
				4	Практичне заняття, поточні консультації Ситуаційне завдання з використанням SWOT аналізу для визначення факторів, які сприяють розвитку ринку інтелектуальної власності	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
			СРС	8	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Сутність та структура промислової власності"	Перевірка домашніх завдань	

1	2	3	4	5	6	
Здатності щодо формування та розвитку авторського та суміжних прав	5	Ауд.	2	Лекція Тема 3. Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав 1. Сутність та специфіка авторського права. 2. Особливості формування та реалізації суміжних прав	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття Проблемна лекція на тему "Інтелектуальна діяльність та інтелектуальний капітал – економічна основа інформаційного суспільства"; робота в малих групах щодо визначення видів та результатів інтелектуальної діяльності; презентація роботи в малих групах. Семінар-дискусія на тему "Специфіка промислової власності"; міні-лекція на тему "Особливості сучасного брендингу". Поточна контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань Письмова контрольна робота	8
		СРС	8	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав"	Перевірка домашніх завдань	
Здатності щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності	7	Ауд.	2	Лекція Тема 4. Охорона та захист прав інтелектуальної власності 1. Потреба охорони та захисту прав інтелектуальної власності. 2. Охорона прав промислової власності. 3. Охорона авторського та суміжних прав	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття Доповіді та презентації на тему "Сутність та структура промислової власності". Міні-лекція на тему "Історія виникнення авторського права". 1. Об'єкти авторського права згідно з Цивільним кодексом України. Міні-лекція на тему "Еволюція сучасної системи охорони та захисту прав інтелектуальної власності"	Активна участь у виконанні практичних завдань, доповіді та презентації	4
		СРС	8	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Охорона та захист прав інтелектуальної власності"	Перевірка домашніх завдань	

1	2	3	4	5	6	
Знання, вміння та навички щодо формування та використання інтелектуальної власності підприємства	9	Ауд.	2	Лекція Тема 5. Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності 1. Сутність і механізм комерціалізації інтелектуальної власності. 2. Ліцензійні угоди, їх структура та класифікація. 3. Економічна ефективність ліцензування	Робота на лекції	1
			4	Практичне заняття, поточні консультації Семинар-дискусія на тему "Проблема співвідношення підсистем охорони інтелектуальної власності: патентного права та авторського права" 1. Зародження патентування. 2. Особливості процесу патентування у розвинутих країнах. Проведення контрольної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань. Контрольна робота	6
		СРС	12	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності"	Перевірка домашніх завдань	
	11	Ауд.	2	Лекція Тема 5. Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності 1. Сутність і механізм комерціалізації інтелектуальної власності. 2. Ліцензійні угоди, їх структура та класифікація. 3. Економічна ефективність ліцензування	Робота на лекції	1
			2	Семинарське заняття Доповіді та презентації за темою "Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав" 1. Види ліцензування, що стосуються конкурентної політики уряду. 2. Укладання ліцензійного договору відповідно до Цивільного кодексу України. 3. Опціони та їх роль на ринку об'єктів інтелектуальної власності. Вирішення практичних завдань щодо знаходження вартості об'єктів інтелектуальної власності	Активна участь у виконанні практичних завдань	5
		СРС	12	Підготовка до занять Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності"	Перевірка домашніх завдань	

1	2	3	4	5	6			
Знання, вміння та навички щодо формування та використання інтелектуальної власності підприємства	Здатності щодо міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності 1. Проблеми формування глобального ринку прав на об'єкти інтелектуальної власності. 2. Міжнародне співробітництво у сфері патентного права. 3. Міжнародні аспекти охорони та захисту авторського та суміжних прав	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо надходження вартості об'єктів інтелектуальної власності. Дискусія щодо міжнародно-правового захисту інтелектуальної власності. Проведення контрольної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань, доповіді та презентації контрольна робота	8	
			СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності"	Перевірка домашніх завдань	
		14	Ауд.	2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо надходження вартості об'єктів інтелектуальної власності. Дискусія щодо міжнародно-правового захисту інтелектуальної власності	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
			СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності"	Перевірка домашніх завдань	
			15	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Формування інституту інтелектуальної власності в Україні 1. Роль та значення інтелектуальної власності у формуванні національної інноваційної системи. 2. Проблеми та перспективи розвитку інтелектуальної власності в Україні	Робота на лекції
	4	Семінарське заняття, поточна консультація			Доповіді та презентації : 1. Новітня практика порушення прав інтелектуальної власності. 2. Інтелектуальна власність як об'єкт міжнародних угод. 3. Міжнародні угоди щодо захисту промислової власності. 4. Страхування інтелектуальної власності в Європі	Активна участь у виконанні практичних завдань, доповіді та презентації	3	

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
Здатності, щодо формування інтелектуальної власності в Україні	16	CPC	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темами. Використання адаптивних організаційних структур	Перевірка домашнього завдання	
		Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Формування інституту інтелектуальної власності в Україні 1. Роль та значення інтелектуальної власності у формуванні національної інноваційної системи. 2. Проблеми та перспективи розвитку інтелектуальної власності в Україні	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття	Доповіді та презентації : 1. Новітня практика порушення прав інтелектуальної власності. 2. Інтелектуальна власність як об'єкт міжнародних угод. 3. Міжнародні угоди щодо захисту промислової власності. 4. Страхування інтелектуальної власності в Європі	Активна участь у виконанні практичних завдань, доповіді та презентації	3
		CPC	12	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темам. Використання адаптивних організаційних структур. Підготовка до колоквіуму	Перевірка домашніх завдань	
	17	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Управління інтелектуальною власністю. 1. Поняття управління інтелектуальною власністю: умови та принципи. 2. Життєвий цикл об'єкта інтелектуальної власності. 3. Маркетинг інтелектуальною власністю	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття	Тема 8. Управління інтелектуальною власністю 1. Основні принципи управління інтелектуальною власністю. 2. Захист прав на інтелектуальну власність з позицій управління нею. 3. Методи ціноутворення інтелектуальної власності. 4. Показники, що характеризують управління об'єктами інтелектуальної власності. Колоквіум	Активна участь у виконанні практичних завдань. Колоквіум	8
		CPC	12	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою "Управління інтелектуальною власністю"		
	СЕСІЯ	Ауд.	2	Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40
			2	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білета		
	Усього годин		150	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни			100
з них							
Аудиторні		50	поточний контроль			60	
самостійна робота		100	підсумковий контроль			40	

Розподіл балів при поточному контролі наведений у табл. 11.2

Таблиця 11. 2

Максимальний бал на тиждень

Теми		Лекції	Практичні	Презентації	Самостійна робота	Поточні КР	Колоквіум	Екзамен	Σ
Тема 1	1 тиждень	1							1
Тема 2	3 тиждень	1	1		2				4
Тема 3	5 тиждень	1	1	3		4			9
Тема 4	7 тиждень	1	1	3					5
Тема 5	9 тиждень	1	1		1	4			7
	11 тиждень	1	1	3	1				6
Тема 6	13 тиждень	1	1	3		4			9
	14 тиждень		1		1				2
Тема 7	15 тиждень	1	1	2					4
	16 тиждень	1	1	2					4
Тема 8	17 тиждень	1	1				7		9
Екзамен	18-20 тиждень							40	40
Усього		10	10	16	5	12	7	40	100

Максимальна кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведена в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за формами та методами навчання

	Лекції	Практичні	Презентації	Самостійна робота	Поточні КР	Колоквіум	Екзамен	Σ
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 1. Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія	1							1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 2. Сутність та структура промислової власності	1	1		2				4
Тема 3. Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав	1	1	3		4			9
Тема 4. Охорона та захист прав інтелектуальної власності	1	1	3					5
Тема 5. Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності	2	2	3	2	4			13
Тема 6. Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності	1	2	3	1	4			11
Тема 7. Формування інституту інтелектуальної власності в Україні	2	2	4					8
Тема 8. Управління інтелектуальною власністю	1	1				7		9
Екзамен							40	40
Усього	10	10	16	5	12	7	40	100

Для підведення підсумків роботи студентів з навчальної дисципліни виставляється загальна оцінка, яка враховує кількість балів у підсумковому контролі (за екзамен), та поточному контролі. Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 11.4).

Таблиця 11.4

Переведення показників успішності знань студентів в систему оцінювання за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується в ХНЕУ ім. С. Кузнеця	Оцінка за національною шкалою
1	2	3
Відмінне виконання	100 – 90	Відмінно
Вище середнього рівня	90	
Взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	89 – 75	Добре
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	74	Задовільно

1	2	3
Виконання задовольняє мінімальні критерії	60	
Потрібне повторне перескладання	59	Незадовільно
Повторне вивчення дисципліни	0	

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Закон України "Про авторське право і суміжні права" від 23 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – С. 64.

2. Закон України "Про власність" від 7 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 20. – С. 249.

3. Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі". Станом на 28 квітня 2006 р. / Верховна Рада України: Офіц. вид. – Київ : Парламентське вид., 2006. – 40 с.

4. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 36.

5. Закон України "Про охорону прав на промислові зразки" від 15 грудня 1993 р., із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 22 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 35. – С. 271.

6. Закон України "Про охорону прав на сорти рослин" від 21 квітня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 21. – С. 218.

7. Закон України "Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем" від 5 листопада 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 8. – С. 28.

8. Постанова Кабінету Міністрів України "Про Державний департамент інтелектуальної власності" від 20 червня 2000 року № 997 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 25. – С. 1060.

9. Андрощук Г. А. Патентное право: правовая охрана изобретений: учеб. пособ. / Г. А. Андрощук, Л. И. Работягова. – 2-е изд., перераб. и доп. – Киев : МАУП, 2001. – 232 с.

10. Андрошук Г. О. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика: Наук.-практ. вид.: Т. 3. Промислова власність / Г. О. Андрошук, С. О. Довгий, В. С. Дроб'язко, В. О. Жаров, Т. Г. Захарченко / Академія правових наук України; Державне патентне відомство України. – Київ : Вид. дім "Ін Юре", 1999. – 656 с.
11. Андрошук Г. Право інтелектуальної собствениності: торговель аспекти: Науч.-практ. изд. / Г. Андрошук, П. Крайнев, И. Кавасс. – Киев : Изд. дом "Ін Юре", 2000. – 164 с.
12. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: підручник. – Київ : Знання, 2006. – 432 с.
13. Вачевський М. В. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: Підручник / М. В. Вачевський, В. Г. Кремень, В. М. Мадзігон, В. Г. Скотний, Г. Є. Шевченко, О. М. Вачевський. – Київ : ВД "Професіонал", 2005. – 448 с.
14. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності. – Київ: Либідь, 2003. – 200 с.
15. Довгий С. О. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика: Наук.-практ. вид.: Т. 1. Право інтелектуальної власності / С. О. Довгий, В. С. Дроб'язко, В. О. Жаров та ін. / Академія правових наук України; Державне патентне відомство України. – Київ : Вид. дім "Ін Юре", 1999. – 498 с.
16. Довгий С. О. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика: Наук.-практ. вид.: Т. 2. Авторське право і суміжні права / С. О. Довгий, В. С. Дроб'язко, В. О. Жаров та ін. / Академія правових наук України; Державне патентне відомство України. – Київ : Вид. дім "Ін Юре", 1999. – 460 с.
17. Довгий С. О. Охорона інтелектуальної власності в Україні / С. О. Довгий, В. О. Жаров, В. О. Зайчук, В. Г. Кремень, В. М. Литвин. – Київ : Форум, 2002. – 320 с.
18. Драпак Г. Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Драпак, М. Скиба. – Хмельницький : ТУП, 2003. – 136 с.
19. Збірник законодавчих і нормативних документів з науково-технічної, інноваційної діяльності та трансферу технологій. – Київ : УкрІНТЕІ, 2006. – 284 с.

20. Ієвіня О. В. Право інтелектуальної власності: схеми та роз'яснення : навч. посіб. / О. В. Ієвіня, В. П. Мироненко, Н. В. Павловська та ін. – Київ : КНТ, 2007. – 264 с

21. Інтелектуальна власність в Україні. Нормативна база / Упор. О. М. Роїна. – Київ : КНТ, 2003. – 440 с.

22. Інтелектуальна власність в Україні: проблеми теорії і практики / Міжнародний центр правових проблем інтелектуальної власності при Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Ужгородський держ. ін-т інформатики, економіки і права / Ю. С Шемшученко (заг. ред.), Ю. Л. Бошицький (заг. ред.). – Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. – 424 с

23. Інтелектуальна власність: Словник-довідник: У 2 т. Т. 1. Авторське право і суміжні права. / О. Д. Святоцький (ред.), В. С. Дроб'язко (ред.) / Державне патентне відомство України. – Київ : Вид. дім "Ін Юре", 2000. – 356 с.

24. Інтелектуальна власність: Словник-довідник: У 2 томах. Т. 2. Промислова власність / Державне патентне відомство України / О. Д. Святоцький (ред.), В. Л. Петров (ред.). – Київ : Вид. дім "Ін Юре", 2000. – 268 с.

25. Козырев А. Н. Оценка интеллектуальной собственности. – Москва : Экспертное Бюро-М, 1997. – 288 с.

26. Мельник О. М. Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні. – Харків : Вид. Національного ун-ту внутрішніх справ, 2002. – 358 с.

27. Минков А. М. Международная охрана интеллектуальной собственности. – СПб.: Питер, 2001. – 720 с.

28. Мікульонок І. О. Основи інтелектуальної власності. – Київ : Політехніка, 2005. – 230 с.

29. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / О. В. Дзера (ред.). – 2 вид., перероб. і доп. – Київ : Юрінком Інтер, 2006. – 830 с.

30. Охорона інтелектуальної власності: нормативно-правові акти / НДІ інтелектуальної власності АПН України / О. Д. Святоцький (заг. ред.). – Київ : Вид. дім "Ін Юре", 2004. – 1176 с.

31. Паладій М. В. Право інтелектуальної власності: Наук.-практ. коментар до Цивільного кодексу України / М. В. Паладій, Н. М. Мироненко, В. О. Жаровта ін. / Державний департамент інтелектуальної власності;

АПН України; Інститут приватного права і підприємництва. – Київ : Парламентське вид-во, 2006. – 432 с.

32. Підпригора О. А. Право інтелектуальної власності України: навч. посіб. / О. А. Підпригора, О. О. Підпригора. – Київ : Юрінком Інтер, 1998. – 334 с.

33. Підпригора О. А. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: Підручник для студ. вищих навч. закл. / О. А. Підпригора, О. Б. Бутнік-Сіверський, В. С. Дроб'язко та ін. / Академія правових наук України; Науково-дослідний ін-т інтелектуальної власності. – 2 вид., перероб. та доп. – Київ : Вид. дім "ІнЮре", 2004. – 670 с.

34. Платонов Д. И. Право интеллектуальной собственности. – Москва : ПРИОР, 1999. – 144 с.

35. Понікаров В. Д. Авторські права та інтелектуальна власність / В. Д. Понікаров, О. М. Славінська, О. О. Єрмоленко. – Харків : ХНЕУ, 2006. – 99 с.

36. Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Міжнародний центр правових проблем інтелектуальної власності при Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України / Ю. С. Шемшученко (заг. ред.), Ю. Л. Бошицький (заг. ред.). – Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – 544 с.

37. Святоцький О. Д. Охорона промислової власності в Україні / О. Д. Святоцький, В. Л. Петров, Г. О. Андрощук та ін. / Академія правових наук України; Інститут інтелектуальної власності і права. – Київ : Вид. дім "Ін Юре", 1999. – 398 с.

38. Цивільний Кодекс України: Станом на 20 січня 2006 р. – Київ : Б. в., 2006. – 320 с.

39. Цыбулев П. Н. Оценка интеллектуальной собственности: учеб. пособ. – Киев : Ин-т интеллектуальной собственности и права, 2005. – 192 с.

40. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект. – Харків : Вид. національного ун-ту внутрішніх справ, 2002. – 368 с.

41. Юлдашев О. Х. Міжнародне приватне право. Академічний курс. – Київ : Вид. дім "Ін Юре", 2004. – 528 с.

12.2. Додаткова

42. Атаманова Ю. Є. Право інтелектуальної власності: система міжнародно-правового регулювання. – Харків : ПП "ДИВ", 2004. – 48 с.

43. Бовин А. А. Интеллектуальная собственность: экономический аспект: учеб. пособ. / А. А. Бовин, Л. Е. Чередникова. – Москва : ИНФРА-М. – 2001. – 216 с.

44. Бромберг Г. В. Интеллектуальная собственность: от создания до использования. – Москва : ИНИЦ Роспатента, 2002. – 208 с.

45. Гавкалова Н. Л. Формування та використання інтелектуального капіталу / Н. Л. Гавкалова, Н. С. Маркова. – Харків : ХНЕУ, 2006. – 250 с.

46. Дмитришин В. С. Інтелектуальна власність на програмне забезпечення в Україні / В. С. Дмитришин, В. І. Березанська. – Київ : Вірлен, 2005. – 312 с.

47. Лукичева Л. И. Управление интеллектуальным капиталом. – Москва : Омега-Л, 2007. – 552 с.

48. Мельников О. Н. Управление интеллектуально-креативными ресурсами наукоемких производств. – Москва : Машиностроение, 2004. – 324 с.

49. Олехнович Г. И. Интеллектуальная собственность и проблемы ее коммерциализации. – Минск : Амалфея, 2003. – 128 с.

50. Сімсон О. Е. Інноваційне і креативне право: право знань і творчості: Монографія. – Київ : Вид. дім "Ін Юре", 2006. – 264 с.

51. Цибульов П. М. Популярно про інтелектуальну власність: Абетка / П. М. Цибульов, В. П. Чеботарьов / Державний департамент інтелектуальної власності. – Київ : ТОВ "Альфа-ПІК", 2004. – 56 с.

12.3. Інформаційні ресурси

52. www.fips.ru (офіційний сайт Роспатенту).

53. www.ndiiv.org.ua (інтелектуальний капітал).

54. www.rada.gov.ua (сервер Верховної Ради України).

55. www.ukrpravo.ua (українське право).

56. www.ukrstat.gov.ua (сайт Державного комітету статистики України).

Додатки

Додаток А

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Інтелектуальна власність" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Інтелектуальна власність як економіко-правова категорія					
Здатності, щодо визначення особливостей, видів інтелектуальної власності	Сутність поняття інтелектуальна власність та структура, підходи до визначення поняття "власність"	Знання теоретичних уявлень про зміст та структуру відносин власності; економіко-правового змісту інтелектуальної власності; структури інтелектуальної власності	Визначити основні структурні підрозділи інтелектуальної власності	Вміти презентувати набуті знання та навички	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових об'єктів інтелектуальної власності
Тема 2. Сутність та структура промислової власності					
Здатності щодо визначення структури промислової власності	Сутність поняття промислова власність, об'єкти та суб'єкти промислової власності	Знання економіко-правових відносин щодо об'єктів патентного права; засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу товарів і послуг; нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності	Описувати сутність та патентну новизну об'єктів інтелектуальної власності; визначити нетрадиційні об'єкти промислової власності	Вміти презентувати набуті знання та навички. Провести патентні дослідження	Відповідальність за точність і коректність прийнятих рішень.

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Особливості формування та розвитку авторського та суміжних прав					
Здатності щодо формування та розвитку авторського та суміжних прав	Сутність поняття авторське право та суміжні права. Суб'єкти та об'єкти цих прав	Знання сутності та специфіки авторського права; особливостей формування та реалізації суміжних прав	Здійснювати вибір методичного інструментарію для вирішення конкретної економічної проблеми. Розробляти економіко-математичні моделі для розв'язання конкретної економічної проблеми	Презентувати результати досліджень, набуті навички та вміння	Самостійно визначити перспективні об'єкти авторського права та суміжних прав
Тема 4. Охорона та захист прав інтелектуальної власності					
Здатності щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності	Сутність охорони та захисту прав інтелектуальної власності	Знання охорони та захисту прав інтелектуальної власності; охорони прав промислової власності; охорони авторського та суміжних прав	Здійснювати контроль щодо охорони прав на об'єкти промислової власності, авторських і суміжних прав; Вміти констатувати випадки порушення прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності	Презентувати результати досліджень, набуті навички та вміння	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за надійність і точність результатів
Тема 5. Актуальні проблеми комерціалізації інтелектуальної власності					
Здатності щодо оцінки інтелектуальної власності	Визначення поняття "комерціалізація" та її основних підходів	Знання сутності і механізму комерціалізації інтелектуальної власності; ліцензійних угоди, їх структури та класифікації	Розраховувати вартість об'єктів інтелектуальної власності; розробляти перспективні плани заходів зі створення та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності	Презентувати результати оцінювання об'єктів інтелектуальної власності	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо вибору підходу до визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності. Відповідати за коректність та адекватність запропонованих пропозицій

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Міжнародне співробітництво в сфері інтелектуальної власності					
Здатності щодо міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності	Поняття міжнародних договорів та конвенцій в сфері інтелектуальної власності	Знання щодо проблем формування глобального ринку прав на об'єкти інтелектуальної власності; міжнародного співробітництва у сфері патентного права; міжнародних аспектів охорони та захисту авторського та суміжних прав	Розуміти значення складових міжнародної системи охорони інтелектуальної власності. Використовувати основні закони інтелектуальної власності у процесі професійної діяльності	Презентувати результати досліджень. Здатність до формування інформаційних зв'язків з державними службами у сфері інтелектуальної діяльності	Приймати рішення щодо взаємодії суб'єктів інтелектуальної власності і міжнародному просторі
Тема 7. Формування інституту інтелектуальної власності в Україні					
Здатності щодо формування інституту інтелектуальної власності в Україні	Сутність та значущість інтелектуальної власності в Україні	Знання ролі та значення інтелектуальної власності у формуванні національної інноваційної системи; проблем та перспектив розвитку інтелектуальної власності в Україні	Розуміти місце інтелектуальної власності в нормах загального законодавства України	Презентувати результати досліджень, здобутих навичок та вмінь	Приймати ефективні управлінські рішення щодо розроблення заходів розвитку інтелектуальної власності
Тема 8. Управління інтелектуальною власністю					
Здатності, щодо управління об'єктами інтелектуальної власності	Поняття стилів управління, види об'єктів інтелектуальної власності	Знання, щодо основних принципів управління інтелектуальною власністю, маркетинг інтелектуальної власності	Вміння управляти об'єктами інтелектуальної власності	Презентувати результати досліджень, здобутих навичок та вмінь	Приймати ефективні управлінські рішення щодо інтелектуальної власності

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми та плани семінарських занять.....	13
6. Теми практичних занять	16
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	17
7. Самостійна робота.....	23
7.1. Контрольні запитання для самоопрацювання	25
7.2. Контрольні запитання для самодіагностики	27
8. Індивідуально-консультативна робота	29
9. Методи навчання	30
10. Методи контролю	32
11. Розподіл балів, які отримують студенти	43
12. Рекомендована література.....	50
12.1. Основна	50
12.2. Додаткова	54
12.3. Інформаційні ресурси.....	54
Додатки.....	55

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ"
для студентів усіх спеціальностей
усіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Ястремська** Олеся Олександрівна

Відповідальний за видання *О. А. Сущенко*

Редактор *В. О. Бутенко*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2016 р. Поз. № 295 ЕВ. Обсяг 59 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*